

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ НПУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА
КАФЕДРА ОРТОПЕДАГОГІКИ, ОРТОПСИХОЛОГІЇ ТА РЕАБІЛІТОЛОГІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
ВГО «НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІНВАЛІДІВ «ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ»

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
III Міжнародної науково-практичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРТОПЕДАГОГІКИ, ОРТОПСИХОЛОГІЇ
ТА РЕАБІЛІТОЛОГІЇ»

присвяченої 185-річчю Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
та 100-річчю Факультету спеціальної та інклюзивної освіти

СБОРНИК ТЕЗИСОВ
III Международной научно-практической конференции
«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ОРТОПЕДАГОГИКИ, ОРТОПСИХОЛОГИИ
И РЕАБИЛИТОЛОГИИ»

посвященной 185-летию Национального педагогического университета имени М. П. Драгоманова
и 100-летию Факультета специального и инклюзивного образования

BOOK OF ABSTRACTS
III International Research and Practical Conference
“TOPICAL PROBLEMS OF ORTHOPEDAGOGY, ORTHOPSYCHOLOGY
AND REHABILITOLOGY”
to celebrate 185th anniversary of National Pedagogical Dragomanov University
and centenary of the Faculty of Special and Inclusive Education

4-5 жовтня 2019 року
4-5 октября 2019 года
October 4-5, 2019

Запоріжжя, Україна
Запорожье, Украина
Zaporizhzhia, Ukraine

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 4 від 16.10.2019 р.)*

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради
(протокол № 3 від 7 листопада 2019 р.)*

Рецензенти:

Топузов О. М., доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту педагогіки НАПН України, член-кореспондент НАПН України, віце-президент НАПН України;

Шульженко Д. І., доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психокорекційної педагогіки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

За загальною редакцією:

Шевцов А. Г., член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук, професор, директор департаменту ліцензування Міністерства освіти і науки України.

Редакційна колегія:

Нечипоренко В. В., доктор педагогічних наук, професор, ректор комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради;

Заплатинська А. Б., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Павленко А. І., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член Академії наук вищої освіти України, професор кафедри соціальної роботи комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради;

Хворова Г. М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Никоненко Н. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Актуальні проблеми ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 4-5 жовтня 2019 р.). За заг. ред. Шевцова А.Г. Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2019. 284 с.

Актуальные проблемы ортопедагогик, ортопсихологии и реабилитологии: сборник тезисов III Международной научно-практической конференции (г. Запорожье, 4-5 октября 2019 г.). За общ. ред. Шевцова А.Г. Запорожье : Изд-во Хортицкой национальной академии, 2019. 284 с.

Topical Problems of Orthopedagogy, Orthopsychology and Rehabilitology: Book of Abstracts of the III International Research and Practical Conference held on October 4-5, 2019 in Zaporizhzhia. Research Editor A. Shevtsov. Zaporizhzhia : Publishing House of Khortytisia National Academy, 2019. 284 p.

ISBN 978-966-8157-72-1

Збірник тез містить матеріали, представлені на III Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології» 4-5 жовтня 2019 року (місце проведення – комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради). Напрями роботи конференції: новітні технології корекційної навчально-виховної та реабілітаційної роботи з дітьми з порушеннями функцій опорно-рухового апарату; актуальні проблеми інклюзивного (інтегрованого) навчання дітей та дорослих з порушеннями моторної сфери; зміст підготовки та перепідготовки фахівців у галузі корекційно-реабілітаційної роботи з особами з порушеннями функцій опорно-рухового апарату; проблеми професійної реабілітації та працевлаштування дорослих з порушеннями функцій опорно-рухового апарату; фізична реабілітація, ерготерапія та відновне лікування дітей і дорослих з порушеннями функцій опорно-рухового апарату; анімалотерапія в контексті розвитку сучасних методів комплексної реабілітації. Збірник адресовано науково-педагогічним працівникам, викладачам, аспірантам, студентам, які цікавляться інноваційним розвитком системи освіти України, актуальними проблемами ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології.

УДК 37.013.82:159.98:364-78

ISBN 978-966-8157-72-1

© Комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна
академія» Запорізької обласної ради, 2019

7. Медведев А., Медведева И. Собака-целитель. 10 основных методов канистерапии. Москва, 2007.
8. Субботин А. В., Ращевская Л. Л. Лечебная кинология. Теоретические подходы и практическая реализация. Москва, 2004.
9. Фабри К. Э. Основы зоопсихологии. Москва : Российское психологическое общество, 1999.

УДК 615.851:376-056.36.016

Ніна Кравець,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри психокорекційної педагогіки
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова,
м. Київ, Україна,
Тетяна Яцемирська,
магістр спеціальної освіти,
директор закладу дошкільної освіти –
закладу загальної середньої освіти
I ступеня «Ля Малюк»,
м. Київ, Україна

ПРИРОДА – ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК КОРЕКЦІЙНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Одним із найважливіших показників людини є здоров'я. Тому збереження здоров'я підростаючого покоління належить батькам та освіті, насамперед її першій ланці – дошкільній освіті. У дошкільному віці відбувається інтенсивний психічний розвиток дитини, зокрема сприймання, мислення, мовлення, формуються психологічні механізми особистості, нові якості поведінки, закладаються основи подальшого розвитку дитини. Процес сприймання дошкільниками здійснюється в різних видах діяльності: навчальній, ігровій, предметно-маніпулятивній. Пізнавальна активність дошкільнят формується завдяки психолого-педагогічній техніці, зокрема ігротерапії, яка має виражений корекційний і компенсаторний вплив. У дітей із мовленнєвими порушеннями ігрові дії відбуваються у процесі обмеженого мовленнєвого спілкування, що призводить до порушень гри, її сюжетної обмеженості. Отже, основні знання і враження діти отримують лише в процесі цілеспрямованої ігрової діяльності, організованої переважно у природному середовищі.

У дитячому садку «Ля Малюк» діти безпосередньо знайомляться з природою та змінами, що відбуваються в ній. На основі набутих знань у дошкільнят формуються такі якості, як реалістичне сприйняття явищ природи, допитливість, вміння спостерігати, логічно мислити, правильно оформляти власні висловлювання, естетично ставитися до всього живого. Любов до природи, навички бережливого ставлення до неї, сприяють не лише релаксації, але й породжують інтерес до природи.

Різноманіття тварин і рослин, яке діти спостерігають у природі, утруднює виокремлення загального, суттєвого та закономірного у житті тваринного і рослинного світу. Тому в дитячому садку «Ля Малюк» функціонує кімната природничого характеру «Острівець природи», яка надає можливість зосередити увагу дітей на невеликій кількості мешканців, найбільш типових їх ознаках і тим самим забезпечити глибші й міцніші знання про них. Ознайомлення з обмеженою кількістю спеціально підібраних об'єктів у кімнаті «Острівець природи» дозволяє вирішити це складне й важливе завдання. Має значення й просторова близькість, оскільки діти отримують можливість безпосередньо добре роздивитися кожну тваринку і рослину, спостерігати за ними тривалий час. За мешканцями «Острівця природи» малюки спостерігають щодня, що полегшує роботу вихователя, під безпосереднім керівництвом якого відбуваються систематичні спостереження і догляд за тваринами і рослинами.

Завдяки вдало організованій діяльності діти набувають знань про різноманітність тваринного і рослинного світу про те, як ростуть і розвиваються тварини і рослини, які умови для них потрібно створювати. У них розширюються знання про тваринний і рослинний світ. Знайомство з живими об'єктами сприяє розвитку спостережливості, інтересу до природи. Крім того, природнича кімната забезпечує корекцію пізнавальних психічних процесів у дітей (сприйняття, мислення, уява, увага, пам'ять, мовлення), збагачення словникового запасу різноманітною лексикою, формуючи уміння діалогічного й монологічного мовлення. Діти вчать мислити: встановлюють причинно-наслідкові зв'язки, запам'ятовують назви мешканців, придумують ігри. Водночас застосовується орнітотерапія – взаємодія дошкільнят із птахами (папуги) задля цілей реабілітації шляхом візуального спілкування з птахами.

У процесі спостереження дітьми тварин, птахів, рослин цінним є метод казкотерапії. Казку використовуємо з метою психодіагностики, психокорекції, корекції мовлення дошкільників. Казка водночас зі спогляданням живої істоти сприяє розвитку фонематичного слуху, вихованню звукової культури мовлення. Діти мріють і фантазують, намагаючись переказати почуте, інсценізувати його. Казкотерапія забезпечує створення пізнавальної атмосфери, яка робить мрії кожної дитини дійсністю через особливу казкову атмосферу, що дозволяє вступати в боротьбу зі своїм страхом, сором'язливістю, перемагати їх. Основний принцип казкотерапії – цілісний розвиток особистості дитини.

Працюючи з казковими героями, застосовуємо метод сторітеллінгу, завдяки якому діти спочатку слухають продовження історій про казкових героїв, а потім з допомогою дорослого намагаються самостійно продукувати історії про істоту, яка була персонажем казки та яку вони споглядають у «Острівці природи». Технологія сторітеллінгу допомагає долати тривожність, різноманітні страхи, агресивність, адаптує дітей до різних соціальних умов. Сторітеллінг ми використовуємо у роботі з агресивними, невпевненими, сором'язливими дітьми, у випадках різного роду психічних і соматичних захворювань. Завдяки сторітеллінгу гармонізується психоемоційний стан дошкільнят, який є важливою умовою навчання, виховання й розвитку. Позитивні емоції дозволяють відчувати і переживати навколишню дійсність [2].

Доглядаючи за тваринками і рослинами, діти виконують індивідуальні, групові й колективні творчі завдання: складання невеличких розповідей про тваринку, рослинку, придумування цікавих історій. Виконуючи завдання, стають впевненішими, розкутішими, навчаються робити правильні висновки; у них значно знижується рівень тривожності або зникає повністю. Дотик і близькість живої істоти приносять комфорт та підтримку. Присутність тварини, рослини викликає седативний ефект у гіперактивних дітей, пробуджує почуття відповідальності, приносячи радість і задоволення. Під час догляду за мешканцями «Острівця природи» у вихованців формуються трудові навички і такі цінні якості, як: працелюбність, відповідальність, екологічна грамотність.

Анімалотерапія як компонент системи психологічної корекції, сприяє вихованню в дітей соціального інтересу, оптимізує адаптацію в соціумі.

Спостерігаючи за живими істотами, діти не лише отримують нові враження, а й збагачуються емоційно. Кімната природничого характеру «Острівець природи» спонукає дошкільнят до проявів творчості, активності в пізнанні довкілля, спілкуванні, забезпечує поступове зростання пізнавальних можливостей кожної дитини. Завдяки терапевтичним функціям кімнати: корекційна, психофізіологічна, реабілітаційна, психотерапевтична, виховна, культурологічна, розвимова, соціальна, естетична – у дітей формується гуманістичний світогляд, критичне мислення у процесі аргументованих та емоційних висловлювань власних думок, розвиваються й коригуються процеси сприймання, мислення, мовлення, пам'яті, уваги, уяви, коригується емоційно-вольова та поведінкова сфери.

Список використаних джерел

1. Дегтяренко Т. М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальному дошкільному закладі для дітей з особливими потребами: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2008. 302 с.
2. Кравець Н. П. Сторітеллінг и подготовка первоклассников с нарушениями интеллектуального развития к овладению грамотой *Дзіцячы сад – пачатковая школа: вопыт, пераёмнасць, перспектывы: зборнік артыкулаў / УАМДПУ імя І. П. Шамякіна; рэдкал: Б. А. Крук (адж. рэд.) [і інш.]*. Мазыр: МДПУ імя І. П. Шамякіна, 2018. С. 199-201.

З. Кравець Н. П., Яцемірська Т. П. Стан мовленнєвої готовності дошкільників із порушеннями інтелектуального розвитку до опанування грамоти. *Проблеми та перспективи сучасної науки: IX Міжнародна науково-практична інтернет-конференція: тези доповідей*, Дніпро, 28 вересня 2018 року. Ч. 2. Дніпро : НБК, 2018. С. 39-45.

УДК 376–056.48: 616.896: 373.3.043.2–056

Ірина Шаповалова,
кандидат педагогічних наук,
м. Запоріжжя, Україна

ІПОТЕРАПІЯ ЯК СУЧАСНИЙ МЕТОД КОМПЛЕКСНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ІЗ РАННІМ ДИТЯЧИМ АУТИЗМОМ

Надзвичайно актуальною проблемою сьогодення є стрімке збільшення народження дітей з раннім дитячим аутизмом. За даними статистики, такий діагноз мають майже 1 % дітей світу. Проте механізми розладів раннього дитячого аутизму вивчені недостатньо. Згідно з офіційними статистичними даними МОЗ України показник первинної захворюваності впродовж років стабільно збільшувався: в 2007 р. – на 28,2 %; у 2008 р. – на 32,0 %; в 2009 р. – на 27,2 %, у 2010 – на 35,7 %; в 2011 р. – на 21,2 %; у 2012 р. – на 25,3 %. Кількість зареєстрованих пацієнтів з дитячим аутизмом у 2005 р. складала 662 людини, а в 2018 р. – зросла до 7 630 пацієнтів [6].

Частота виникнення дитячого аутизму не залежить від географічного, расового, національного чинників, від інтелектуального рівня та соціального статусу батьків. Прояви раннього дитячого аутизму не проходять із віком, а можуть лише змінюватися [3]. Самітність, безпорадність та непристосованість дітей із раннім дитячим аутизмом набуває широкого розмаху, загострює необхідність пошуку ефективних шляхів фізичної реабілітації таких дітей впродовж усього життя.

Діти з раннім дитячим аутизмом є найменш захищеною категорією населення в Україні й потребують особливої уваги з боку держави, вчених, лікарів, психологів, педагогів, реабілітологів.

Ранній дитячий аутизм науковці визначають як розлад, що виникає внаслідок порушення розвитку головного мозку й характеризується вираженням і всебічним дефіцитом соціальної взаємодії та спілкування, а також обмеженими інтересами й повторюваними діями [4, 5, 6].

Основними визначальними ознаками його є аутистичні форми контактів, розлад мови, її комунікативної функції, порушення соціальної адаптації, розлади моторики, стереотипна діяльність, порушення розвитку. Всі вказані ознаки починають проявлятися у віці до трьох років (І. Марценковський, І. Марценковська [6]; Т. Скрипник [4]; А. Чуприков [5] та ін.). Схожі стани, які характеризуються м'якими ознаками й симптомами, відносять до розладів аутистичного спектра (К. Гальчин [1], К. Гілберт [2] та ін.).

Під час пошуку необхідних шляхів реабілітації дітей з раннім дитячим аутизмом ми обрали іпотерапію як важливий засіб адаптації дітей до сучасного соціуму.

Термін «іпотерапія» виник порівняно недавно і походить від грецького слова *hippos* – кінь. Загалом під поняттям «іпотерапія» вважають форму лікувальної фізичної культури, де як інструмент реабілітації виступає кінь. У світовій реабілітаційній практиці лікувальна верхова їзда розглядається як багатофункціональний метод реабілітації, що дозволяє враховувати психологічний і фізіологічний статуси людини. Цей метод чинить комплексний позитивний вплив не тільки на фізичний статус пацієнта, але і на його психоемоційний стан, сприяє максимальній мобілізації вольової діяльності, соціалізації, а також формування більш гармонійних відносин зі світом [8].

Засновником іпотерапії вважається француз Ю. Лаллері, який визначив метод як психосоматичну терапію, мета та завдання якої – допомагати досягненню рухової, психологічної незалежності й зробити людину з відхиленнями в стані здоров'я, здатну пристосуватися до нових обставин, які змінюються [3]. Іпотерапія – фізіотерапевтичне лікування, засноване на нейрофізіології, у